

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Verspreiding van zoetwatermollusken over watertypen. Zie hoofdstuk 4, tabel 2 en blz. 36 voor een verklaring.

Wetenschappelijke naam	ZOET WATER										BRAK WATER			Nederlandse naam			
	grondwater en putten	HEUVELLANDBEKEN rheocrene bronnen	kleine heuvelandbeken	grote heuvelandbeken	LAAGLANDBEKEN helocrene en limnocrene bronnen	bovenlopen	middenlopen	benedenlopen	RIVIEREN rivieren	STILSTAANDE WATERN (zwak) zuur, oligotroof en ondiep	temporair, semipermanent, klein	permanent, klein tot matig groot	permanent, middelgroot tot groot		oligohalinen	mesohalinen	polyhalinen
<i>Theodoxus fluviatilis</i>						•	•	•	•			•		•			zoetwaterneriet
<i>Viviparus contectus</i>				•					•		•	•	•	•			spitse moerasslak
<i>Viviparus viviparus</i>									•					•			stompe moerasslak
<i>Hydrobia ventrosa</i>														•	•	•	opgezwollen brakwaterhoren
<i>Hydrobia ulvae</i>															•		wadslakje
<i>Mercuria confusa</i>									•					•	•		getijdeslak
<i>Avenionia brevis roberti</i>	•																stompe grondwaterslak
<i>Heleobia stagnorum</i>															•		basters drijfslak
<i>Litboglyphus naticoides</i>									•					•	•		eeltslak
<i>Bythinella dunkeri</i>	•																grijze bronslak
<i>Marstoniopsis scholtzi</i>															•		geelvlekslak
<i>Potamopyrgus antipodarum</i>				•					•			•		•	•	•	jenkins' waterhoren
<i>Bitynia leachii</i>				•		•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	kleine diepslak
<i>Bitynia tentaculata</i>				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	grote diepslak
<i>Assiminea grayana</i>																•	gray's kustslak
<i>Valvata macrostoma</i>																•	grootmondpluimdrager
<i>Valvata piscinalis</i>			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	vijverpluimdrager
<i>Valvata cristata</i>			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	platte pluimdrager
<i>Leucophytia bidentata</i>															•		wit muizenootje
<i>Ovatella myosotis</i>															•	•	gewoon muizenootje
<i>Acroloxus lacustris</i>						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	kapslak
<i>Galba truncatula</i>		•			•	•	•	•	•						•	•	leverbotslak
<i>Lymnaea stagnalis</i>						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	gewone poelslak
<i>Myxas glutinosa</i>															•	•	kleverige poelslak
<i>Omphiscola glabra</i>																•	slanke poelslak
<i>Radix auricularia</i>															•	•	oorvormige poelslak
<i>Radix ovata/peregra</i>		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ovale poelslak
<i>Stagnicola palustris-complex</i>					•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	moeraspoelslak e.a.
<i>Aplexa hypnorum</i>															•	•	slaapslak
<i>Physa fontinalis</i>				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	bron-blaashoren
<i>Physella acuta</i>				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	puntige blaashoren
<i>Anisus leucostoma</i>						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	geronde schijfhoren
<i>Anisus vortex</i>						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	draaikolkschijfhoren
<i>Anisus vorticulus</i>															•	•	platte schijfhoren
<i>Bathyomphalus contortus</i>						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	riempje
<i>Gyraulus crista</i>										•	•	•	•	•	•	•	tractorwielkje
<i>Gyraulus albus</i>				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	witte schijfhoren
<i>Gyraulus riparius</i>															•	•	oerverschijfhoren

Wetenschappelijke naam	ZOET WATER											BRAK WATER			Nederlandse naam		
	grondwater en putten	HEUVELLANDBEKEN rheocrene bronnen	kleine heuvellandbeken	grote heuvellandbeken	LAAGLANDBEKEN helocrene en limnocrene bronnen	bovenlopen	middenlopen	benedenlopen	RIVIEREN rivieren	STILSTAANDE WATEREN (zwak) zuur, oligotroof en ondiep	temporaire, semipermanente, klein	permanente, klein tot matig groot	permanente, middelgroot tot groot	oligohalinen		mesohalinen	polyhalinen
<i>Gyraulus laevis</i>																	gladde schijfhoren
<i>Planorbis carinatus</i>						•	•										gekielde schijfhoren
<i>Planorbis planorbis</i>						•	•	•									gewone schijfhoren
<i>Hippetutis complanatus</i>							•										vlakke schijfhoren
<i>Segmentina nitida</i>																	glanzende schijfhoren
<i>Planorbarius corneus</i>						•	•										posthorenslak
<i>Ancylus fluviatilis</i>		•	•			•	•	•									frygische muts, ronde beekmuts
<i>Ferrissia wautieri</i>				•													smurfslak
<i>Unio crassus nanus</i>								•									bataafse stroommossel
<i>Unio pictorum</i>						•	•	•									schildersmossel
<i>Unio tumidus</i>																	bolle stroommossel
<i>Anodonta anatina</i>						•	•	•									vijvermossel
<i>Anodonta cygnea</i>						•	•	•									gewone zwanenmossel
<i>Pseudanodonta complanata</i>																	platte zwanenmossel
<i>Cerastoderma glaucum</i>																	brakwaterkokkel
<i>Dreissena polymorpha</i>				•				•									driehoeksmossel
<i>Mytilopsis leucophaea</i>																	brakwatermossel
<i>Corbicula fluminalis</i>																	toegeknepen korfmossel
<i>Corbicula fluminea</i>																	aziatische korfmossel
<i>Pisidium amnicum</i>				•				•									riviererwtmossel
<i>Pisidium casertanum</i>			•	•	•	•	•	•									gewone erwtmossel
<i>Pisidium henslowianum</i>			•	•	•	•	•	•									kleine erwtmossel
<i>Pisidium hibernicum</i>			•	•	•	•	•	•									gladde erwtmossel
<i>Pisidium milium</i>			•	•	•	•	•	•									hoekige erwtmossel
<i>Pisidium moitessierianum</i>																	dwerg-erwtmossel
<i>Pisidium nitidum</i>			•	•	•	•	•	•									glanzende erwtmossel
<i>Pisidium obtusale</i>			•	•	•	•	•	•									stompe erwtmossel
<i>Pisidium personatum</i>		•	•	•	•	•	•	•									gemaskerde erwtmossel
<i>Pisidium pseudosphaerium</i>																	sphaeriumvormige erwtmossel
<i>Pisidium pulchellum</i>			•	•	•	•	•	•									fraaie erwtmossel
<i>Pisidium subtruncatum</i>			•	•	•	•	•	•									scheve erwtmossel
<i>Pisidium supinum</i>																	driehoekige erwtmossel
<i>Musculium lacustre</i>																	moerashoornschal
<i>Sphaerium solidum</i>																	stevige hoornschal
<i>Sphaerium rivicola</i>																	rivierhoornschal
<i>Sphaerium corneum</i>			•	•	•	•	•	•									gewone hoornschal

BIJLAGE 2

Gegevens van de getekende schelpen

Bij de afbeeldingen van schelpen zelf zijn slechts summier gegevens vermeld. De volledige monstergegevens zijn hieronder gegeven.

Enkele van de hier gegeven afbeeldingen werden al eerder gepubliceerd (JANSSEN & VAN DER SLIK 1974, KUIJPER & GITTENBERGER 1993, KUIJPER IN JANSSEN & DE VOGEL 1965, MEIJER 1989, 1990).

Gebruikte afkortingen

coll.	collectie
leg. (legit)	verzameld door
m-mv	meter onder maaiveld
NITG-TNO	Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen-TNO, Haarlem (voorheen Rijks Geologische Dienst)
RMNH	Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis (afdeling Evertbraten, recente mollusken), Leiden (voorheen Rijksmuseum van Natuurlijke Historie)
RGM	Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis (afd. Paleontologie, fossiele mollusken), Leiden (voorheen Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie)
ZMA	Zoölogisch Museum, Universiteit van Amsterdam

(†) *Theodoxus danubialis* (C. Pfeiffer, 1828)
Fig. 34-36 (schelp met gecorrodeerd oppervlak, kleurpatroon daardoor slechts ten dele zichtbaar). Dordrecht (Zuid-Holland), boring Prinsheuvel X, 107,30-108,20 m-mv. Pleistoceen, Mid-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Theodoxus fluviatilis (Linnaeus, 1758)
Fig. 37-41. Kinselmeer (Noord-Holland), 23 juni 1968. Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.
Fig. 42, 43. Kampereiland (Overijssel). Laat-Holoceen. Coll. NITG-TNO, leg. T. Meijer.

Viviparus (Viviparus) contectus (Millet, 1813)
Fig. 48-50. Rhooon (Zuid-Holland), 1917. Recent. Coll. RMNH (reg. H29), leg. C.A. van der Willigen.

† *Viviparus (Viviparus) diluvianus* (Kunth, 1865)
Fig. 54-56. Neede (Gelderland), Neede Berg, groeve Kisveld. Pleistoceen, Holsteinien. Coll. NITG-TNO.

† *Viviparus (Viviparus) glacialis* (Wood, 1872)
Fig. 57, 58. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 113-115 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.
Fig. 59. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 105-109 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

† *Viviparus (Viviparus) teschi* Meijer, 1990
Fig. 60, 61. Holotype. Arnhem (Gelderland), boring B.15, 40B/60, 83,20 m-mv. Pleistoceen, Tiglien. Coll. NITG-TNO.
Fig. 62, 63. Paratypen. Haaren (Noord-Brabant), boring 45C/125, 91-94 m-mv. Pleistoceen, Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Viviparus (Viviparus) viviparus (Linnaeus, 1758)
Fig. 51-53. Rotterdam (Zuid-Holland), Nieuwe Maas, 1917. Recent. Coll. RMNH, leg. C.A. van der Willigen.

† *Fagotia (Microcolpia) wuesti* Meijer, 1990
Fig. 68-70. Bavel (Noord-Brabant), groeve I. Pleistoceen, Interglaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

(†) *Hydrobia (Hydrobia) neglecta* Muus, 1963
Fig. 71, 72. Barsinghorn (Noord-Holland), uit wierdijk. Holoceen. Coll. NITG-TNO, leg. T. Meijer.

Hydrobia (Hydrobia) ventrosa (Montagu, 1803)
Fig. 73. NW Braakman (Zeeland), 5 april 1978. Recent. Coll. RMNH, leg. E. Gittenberger.

Hydrobia (Peringia) ulvae (Pennant, 1777)
Fig. 74-76. Goes (Zeeland), industrieterrein Goese Sas, 11 mei 1974. Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Mercuria confusa (Frauenfeld, 1863)
Fig. 95-96. Biesbosch (Noord-Brabant), griend in polder De Plomp, 27 juni 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. J. van Tol.

† *Tanousia runtoniana* (Sandberger, 1880)
Fig. 100. Bavel (Noord-Brabant), groeve IA, loc. C, m2, 9,60-10,00 m-mv. Pleistoceen, Interglaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

† *Tournouerina belnensis* (Delafond & Depéret, 1893)
Fig. 99. Syntype van *Nematurella minima* Tesch, 1939. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110-120 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Avenionia brevis roberti Boeters, 1967
Fig. 91-93. Lombok bij Maastricht (Limburg), waterput, 24 juni 1946. Recent. Coll. RMNH, leg. C.O. van Regteren Altena.

(†) *Belgrandia (Belgrandia) marginata* (Michaud, 1831)
Fig. 87, 88. Neede (Gelderland). Pleistoceen, Holsteinien. Coll. NITG-TNO.

(?) *Bythiospeum husmanni* (Boettger, 1963)
Fig. 89, 90. Kesteren (Gelderland), c. 0,70 m-mv, 5 februari 1991. In fijnzandig sediment met potscherven uit de Romeinse tijd, Holoceen. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Heleobia stagnorum (Gmelin, 1791)
Fig. 77, 78. Zierikzee (Zeeland). Recent. Coll. RMNH, leg. C.A. van der Willigen.

† *Lithoglyphus jabni* Urbanski, 1975
Fig. 109-111. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Lithoglyphus naticoides (C. Pfeiffer, 1828)
Fig. 104-108. Amstelveen (Noord-Holland), Nieuwe Meer, langs Jaagpad, 15 april 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Bythinella dunkeri (Frauenfeld, 1857)
Fig. 94. 25 km NO van Bévercé (Luik, België), april 1967. Recent.

Coll. RMNH, leg. W. Backhuys.

Marstoniopsis scholtzi (Schmidt, 1856)

Fig. 97. Vreeland (Utrecht), 19 september 1955. Recent. Coll.

RMNH, leg. D. Aten.

Fig. 98. De Bilt (Utrecht), zonder datum. Recent. Coll. RMNH,

leg. C.A. van der Willigen.

Potamopyrgus (Potamopyrgus) antipodarum (Gray, 1843)

Fig. 79, 82. Kanaal door Voorne (Zuid-Holland), 5 oktober 1968.

Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 80, 81. Dreischor, Schouwen (Zeeland), sloot langs weg naar

Schuddebeurs, 18 augustus 1942. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J.

Kuiper.

Bithynia (Bithynia) leachii (Sheppard, 1823)

Fig. 140-142. Spijkenisse (Zuid-Holland), bij brug over de Oude

Maas, Voorne, 5 oktober 1968. Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 143. Amsterdam (Noord-Holland), 1e Diem, 3 mei 1968. Re-

cent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Bithynia (Bithynia) tentaculata (Linnaeus, 1758)

Fig. 144-146. Waterland (Noord-Holland), 25 augustus 1968. Re-

cent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 147. Amsterdam (Noord-Holland), 1e Diem, 3 mei 1968. Re-

cent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

(†) *Bithynia (Bithynia) troschelii* Paasch, 1842

Fig. 148. Maastricht (Limburg), groeve Belvédère (unit 4). Pleisto-

ceen, Interglaciaal van Belvédère. Coll. NITG-TNO.

Fig. 149-151. Maastricht (Limburg), groeve Belvédère (loc. 5, mon-

ster I). Pleistoceen, Interglaciaal van Belvédère. Coll. NITG-TNO.

† *Bithynia (Neumayria) bavelensis* Meijer, 1990

Fig. 152-157. Holotype (behalve 155; paratype). Bavel (Noord-

Brabant), groeve I (monster II). Pleistoceen, Interglaciaal van

Bavel. Coll. NITG-TNO.

† *Parafossarulus crassitesta* (Brömme, 1885)

Fig. 158-160. Bavel (Noord-Brabant), groeve I. Pleistoceen, Inter-

glaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO, leg. T. Meijer.

† *Parafossarulus priscillae* (Girotti, 1972)

Fig. 161. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110-120

m-mv. Pleistoceen, Midden-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Fig. 162, 163. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 113-115

m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Assiminea grayana Fleming, 1828

Fig. 170. Rozenburg (Zuid-Holland), De Beer, 1 juni 1937. Re-

cent. Coll. RMNH, leg. S.J. van Ooststroom (ex coll. J.Th. & J.B.

Henrard).

(†) *Paludinella (Paludinella) littorina* (Delle Chiaje, 1828)

Fig. 171. Brielle (Zuid-Holland), boring Zuurland-I, 94,55-95,00 m-

mv. Pleistoceen, Midden-Tiglien. Coll. NITG-TNO, leg. L. Hordijk.

(†) *Borysthenia naticina* (Menke, 1845)

Fig. 172-174, 177. Gelselaar (Gelderland), boring 34B/218, 12,30-

13,00 m-mv. Pleistoceen, Holsteinien. Coll. NITG-TNO.

† *Borysthenia goldfussiana* (Wüst, 1901)

Fig. 175, 176. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110-116

m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO

Valvata (Atropidina) macrostoma Mörch, 1864

Fig. 187-189. Hellendoorn (Overijssel), 14 april 1968. Recent. Coll.

RMNH, leg. T. Meijer.

Valvata (Cincinna) piscinalis (Müller, 1774)

Fig. 178, 179. Spaarnwouderveen (Noord-Holland), 15 maart 1968.

Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 180. Linde (Friesland), Blessebrug, 15 mei 1971. Recent. Coll.

RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 181-183 (forma *alpestris* Küster, 1853). Raamsdonksveer

(Noord-Brabant), boring 44E/10, 85,5-98,5 m-mv. Vroeg-Pleisto-

ceen. Coll. NITG-TNO.

Valvata (Valvata) cristata Müller, 1774

Fig. 184, 185. Nieuwkoop (Zuid-Holland), november 1969. Re-

cent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

Fig. 186. Spaarnwouderveen (Noord-Holland), 4 februari 1968.

Recent. Coll. RMNH, leg. T. Meijer.

† *Valvata (Valvata) salebrosa* Meijer, 1990

Fig. 190-192. Holotype. Tegelen (Limburg), groeve Maalbeek.

Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

† *Ellobium pyramidale* (Sowerby, 1822)

Fig. 199. Roosendaal (Noord-Brabant), boring 49F/73, 33,60-

40,20 m-mv. Laat-Pliocene, Formatie van Oosterhout. Coll.

NITG-TNO.

Leucophytia bidentata (Montagu, 1808)

Fig. 200. Stavenisse (Zeeland), hoek havenmond, Tholen, 28 fe-

bruari 1962. Recent. Coll. RMNH, leg. C. den Hartog.

Ovatella (Myosotella) myosotis (Draparnaud, 1801)

Fig. 201. Harlingen (Friesland), Jachthaven tegenover aanlegstei-

ger boot naar Terschelling, 11 juni 1988. Recent. Coll. RMNH, leg.

J.N. de Vries.

Ovatella (Ovatella) denticulata (Montagu, 1803)

Fig. 202. Harlingen (Friesland), Jachthaven tegenover aanlegstei-

ger boot naar Terschelling, 10 juni 1987. Recent. Coll. RMNH, leg.

J.N. de Vries.

Acroloxus lacustris (Linnaeus, 1758)

Fig. 397, 398. Roermond (Limburg), 2e baggergat Z van de Maas-

brug, mei 1964. Recent. Coll. RMNH, leg. J.P.M. Clerx.

Lymnaea stagnalis (Linnaeus, 1758)

Fig. 217, 218. Noordwijkerhout (Zuid-Holland), duinpan, 20 au-

gustus 1946. Recent. Coll. RMNH, leg. J. Lommers.

Fig. 219. Oegstgeest (Zuid-Holland), Poelmeer, 22 augustus 1931.

Recent. Coll. RMNH, leg. onbekend.

Fig. 220. (semi-scalaride). 's-Gravenhage (Zuid-Holland), Maria-

hoeve, sloot voor Marlot, 21 maart 1979. Recent. Coll. RMNH, leg.

C. Cost Budde.

Galba (Galba) truncatula (Müller, 1774)

Fig. 242-244. Winterswijk (Gelderland), weilandslootje bij Corleseweg, 23 juli 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Myxas (Myxas) glutinosa (Müller, 1774)

Fig. 229. Rhenen (Utrecht), Grebbesluis, 25 april 1987. Recent. Coll. RMNH, leg. A.J. de Winter (ex coll. J.N. de Vries).

Radix (Radix) auricularia (Linnaeus, 1758)

Fig. 233, 234. Noordwijkerhout (Zuid-Holland), 5 februari 1939. Recent. Coll. RMNH, leg. J. Bremer.

Fig. 235. Breukelen (Utrecht), St. Pieters, 21 mei 1942. Recent. Coll. RMNH, leg. T. Bakker & W. Vervoort.

Radix (Radix) ovata (Draparnaud, 1805)

Fig. 231. Reeuwijkse en Sluipwijkse Plassen (Zuid-Holland), 18 mei 1932. Recent. Coll. RMNH, leg. onbekend.

Fig. 232. Hoofdplaat (Zeeland), sloot langs weg onder de dijk, mei 1962. Recent. Coll. RMNH, leg. E. Gittenberger.

Radix (Radix) peregra (Müller, 1774)

Fig. 230. Belfeld (Limburg), moeras aan de grens, 4 juni 1927. Recent. Coll. RMNH, leg. onbekend.

Omphiscola glabra (Müller, 1774)

Fig. 245. Staverden (Gelderland), in veenputje, 13 mei 1980. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Fig. 246, 247. Beemte (Gelderland), kwelsloot langs Apeldoorns Kanaal, 16 juni 1977. Recent. Coll. RMNH, leg. H.P.J.J. Cuppen.

Stagnicola corvus (Gmelin, 1791)

Fig. 240. Nijmegen (Gelderland), binnendijkse plas bij Oude Waal, 24 april 1978. Recent. Coll. RMNH, leg. C.M. van Kessel.

Fig. 241. Nijmegen (Gelderland), binnendijkse plas bij Oude Waal, 31 juli 1978. Recent. Coll. RMNH, leg. C.M. van Kessel.

Stagnicola palustris (Müller, 1774)

Fig. 238. Delft (Zuid-Holland), sloot langs Tweemolentjes Vaart, 19 januari 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Fig. 239. Nijmegen (Gelderland), kweekbak Laboratorium voor Aquatische Oecologie, 19 april 1982. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Aplexa hypnorum (Linnaeus, 1758)

Fig. 264, 265. Rijswijk (Zuid-Holland), 4 april 1921. Recent. Coll. RMNH, leg. H.C. Blöte.

Physa (Physa) fontinalis (Linnaeus, 1758)

Fig. 267. Aan de weg tussen 't Wild (gemeente Alem) en Kruisstraat (gemeente Rosmalen) (Noord-Brabant), 8 augustus 1932. Recent. Coll. RMNH, leg. H. van der Maaden.

Physella (Costatella) acuta (Draparnaud, 1805)

Fig. 266. Waesrade (Limburg), 25 juni 1946. Recent. Coll. RMNH, leg. C.O. van Regteren Altena.

Anisus (Anisus) leucostoma (Millet, 1813)

Fig. 294-296. Cotessen (Limburg), in moerasje bij de Geul, 11 april 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. E.J. van Nieukerken (ex coll. W.J. Kuijper).

Fig. 356. Winterswijk (Gelderland), weilandslootje bij Corlese-

weg, 23 juli 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

(†) *Anisus (Anisus) septemgyratus* (Rossmässler, 1835)

Fig. 300-302. Bavel (Noord-Brabant), groeve I. Pleistoceen, Inter-glaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

Anisus (Anisus) spirorbis (Linnaeus, 1758)

Fig. 297-299. Achterhoek, Marienvelde (Gelderland), brandput, 28 juni 1977. Recent. Coll. RMNH, leg. A.J. de Winter.

Anisus (Disculifer) vortex (Linnaeus, 1758)

Fig. 303-305. Voorschoten (Zuid-Holland), sloot 500 m W van kasteel Duivenvoorde, 7 februari 1981. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 357. Wassenaar (Zuid-Holland), De Klip, in greppel, 31 oktober 1976. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Anisus (Disculifer) vorticulus (Troschel, 1834)

Fig. 306-308. Noorden (Zuid-Holland), Nieuwkoopse Plassen, 25 september 1971. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 358. Nieuwkoop (Zuid-Holland), ca. 1 km Z van het dorp, in sloot met veel krabbenscheer, 9 november 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Bathyomphalus (Bathyomphalus) contortus (Linnaeus, 1758)

Fig. 314-316, 359. Wassenaar (Zuid-Holland), duinmeer, 15 juni 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Gyraulus (Armiger) crista (Linnaeus, 1758)

Fig. 309-311, 360. Ouddorp (Zuid-Holland), brede sloot langs Oudelandse Zeedijk, bij Schans, 28 september 1985. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 313 (f. *spinulosa* Clessin, 1873). Oosterend (Terschelling, Friesland), slootje 1500 m NO van het dorp, 12 april 1974. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 312. Wassenaar (Zuid-Holland), duinpoeltje Z5, 5 juli 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

(†) *Gyraulus (Gyraulus) acronicus* (Férussac, 1807)

Fig. 321-323, 363. Eindhoven (Noord-Brabant), bouwput Binnen-ziekenhuis, 3,50 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

Gyraulus (Gyraulus) albus (Müller, 1774)

Fig. 317-320. Wassenaar (Zuid-Holland), duinmeer W6, 26 november 1977. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 361. Dwingelo (Drenthe), 24 juli 1930. Recent. Coll. RMNH, leg. onbekend.

Gyraulus (Lamorbis) riparius (Westerlund, 1865)

Fig. 330-332. Nieuwkoop (Zuid-Holland), ca. 1 km ZO van het dorp, in sloot met veel krabbenscheer, 4 mei 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 365. Nieuwkoop (Zuid-Holland), ca. 1 km ZO van het dorp, in sloot met veel krabbenscheer, 9 november 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

(†) *Gyraulus (Lamorbis) rosmaessleri* (Auerswald, 1852)

Fig. 327-329, 364. Eindhoven (Noord-Brabant), rioolsleuf J. Minnestraat, 3,50 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

Gyraulus (Torquis) laevis (Alder, 1838)

Fig. 324-326, 362. Wassenaar (Zuid-Holland), duinmeer W6, 15

augustus 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Planorbis (Planorbis) carinatus Müller, 1774

Fig. 333-335. Biesbosch (Noord-Brabant), wiel in polder Kwesteus, 18 oktober 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 336. Borger (Drenthe), Achterste Diep tussen Zuideind en Buinen, onder de stuw, 25 juli 1978. Recent. Coll. RGM 222.481, leg. A.W. Janssen.

Fig. 366. Wassenaar (Zuid-Holland), Kijfhoek, duinplasje, 19 juli 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Planorbis (Planorbis) planorbis (Linnaeus, 1758)

Fig. 337-339. Biesbosch (Noord-Brabant), poeltje in polder Nieuwe Turfzak, 6 april 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 340, 367. Winterswijk (Gelderland), weilandslootje bij Corleseweg, 23 juli 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Hippeutis (Hippeutis) complanatus (Linnaeus, 1758)

Fig. 342-344. Borger (Drenthe), Achterste Diep tussen Zuid-eind en Buinen, onder de stuw, 25 juli 1978. Recent. Coll. RGM 222.479, leg. A.W. Janssen.

Fig. 368. Wassenaar (Zuid-Holland), duinmeer W6, 26 november 1977. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Segmentina (Segmentina) nitida (Müller, 1774)

Fig. 345-347. Nieuwkoop (Zuid-Holland), ca. 1 km ZO van het dorp, in sloot met veel krabbenscheer, 4 mei 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 348. Nieuwkoop (Zuid-Holland), ca. 1 km ZO van het dorp, in sloot met veel krabbenscheer, 9 november 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 369. Winterswijk (Gelderland), weilandslootje bij Corleseweg, 23 juli 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Planorbarius (Planorbarius) corneus (Linnaeus, 1758)

Fig. 349-351. Nieuwkoop (Zuid-Holland), weilandsloot 500 m ZW van het dorp, 1 mei 1965. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 370. Rolde (Drenthe), Amerdiep, 23 juli 1978. Recent. Coll. RGM 222.855, leg. A.W. Janssen.

† *Planorbarius (Planorbarius) peetersi* Meijer, 1990

Fig. 352-354. Bavel (Noord-Brabant), groeve I. Pleistoceen, Inter-glaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

Ancylus (Ancylus) fluviatilis (Müller, 1774)

Fig. 399, 400. Rhenen (Gelderland), april 1923. Recent. Coll. RMNH, leg. J. van der Vecht.

Ferrissia (Ferrissia) wautieri (Mirolli, 1960)

Fig. 401, 402. Ancyloide vorm. Roelofsven-Zuid (Gelderland), 1 februari 1980. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van de Velde.

Fig. 403-405. Postseptifer vorm. Mariapeel (Limburg), 300-Bunders, begin wijk 8, 10 oktober 1983. Recent. Coll. RMNH, leg. E. Peeters & J.G.M. Cuppen.

Fig. 406-408. Postseptifer vorm. Nederweert (Limburg), Banen, 19 april 1995. Recent. Coll. RMNH, leg. H.H. van Kleef & R.P.W.M. Felix.

(†) *Pseudunio auricularia* (Spengler, 1793)

Fig. 413-415. Beveren (Oost-Vlaanderen, België), bouwput tunnel

onder eerste kanaaldok. Holoceen (geulopvulling, ¹⁴C datering: 5750 ± 40 jaar). Coll. RGM 396.497, leg. J.J. Vermeulen.

Unio (Unio) crassus nanus Lamarck, 1819

Fig. 416, 417, 426. Schelpbank van de Krabbe (Zuid-Holland), c. 1880. Recent. Coll. RGM 108.259 (ex coll. Staring nr. 7811).

Fig. 418. Beveren (Oost-Vlaanderen, België), bouwput tunnel onder eerste kanaaldok. Holoceen (geulopvulling, ¹⁴C datering: 5750 ± 40 jaar). Coll. RGM 396.750, leg. A.W. Janssen.

Unio (Unio) pictorum (Linnaeus, 1758)

Fig. 422, 423, 428. Maasland (Zuid-Holland), dwarsvliet bij het Jachthuis, 12 september 1965. Recent. Coll. RMNH, leg. A.W. Janssen.

Fig. 424. Wijlbergmeer (Gelderland), 27 oktober 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Unio (Unio) tumidus Philipsson, 1788

Fig. 419, 420, 427. Hunze bij De Groeve, gemeente Zuidlaren (Drenthe), 21 juli 1978. Recent. Coll. RGM 222.733, leg. A.W. Janssen.

Fig. 421. Hoogezand-Sappemeer (Groningen), Drentsche Diep bij 'Meerwijk', westoever, 10 augustus 1978. Recent. Coll. RGM 222.802, leg. A.W. Janssen.

Anodonta (Anodonta) anatina (Linnaeus, 1758)

Fig. 429, 430, 432. 's-Gravenhage (Zuid-Holland), vijver tussen Balsemienlaan en Prinses Julianakamp, 2 april 1969. Recent. Coll. RMNH, leg. P. Pronk.

Fig. 431. Hoogezand-Sappemeer (Groningen), Drentsche Diep bij 'Meerwijk', 10 augustus 1978. Recent. Coll. RGM 222.803, leg. A.W. Janssen.

Anodonta (Anodonta) cygnea (Linnaeus, 1758)

Fig. 435-436 [f. *cygnea* (Linnaeus, 1758)]. Nieuwe Maas bij Rotterdam (Zuid-Holland), zonder datum. Recent. Coll. RMNH.

Fig. 438-440. [f. *zellensis* (Gmelin, 1791)]. Stolwijk (Zuid-Holland), 6 juni 1963. Recent. Coll. RMNH, leg. C. den Haag (ex coll. G.A. Peeters).

Fig. 437. [f. *zellensis* (Gmelin, 1791)]. Nijmegen (Gelderland), Oude Waal, juli/augustus 1976. Recent. Coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Pseudanodonta complanata (Rossmässler, 1835)

Fig. 441, 442, 444. Waal bij Heeselt (Gelderland), 1991. Recent. Coll. RMNH, leg. H. Wallbrink.

Fig. 443. Kampen (Overijssel), IJsselbrug, 7 juli 1989. Recent. Coll. RMNH, leg. J.N. de Vries.

Fig. 445-447. 'Kommervorm'. Schardam (Noord-Holland), IJsselmeer, 6 december 1975. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Cerastoderma glaucum (Poirer, 1789)

Fig. 459-461. Zierikzee (Zeeland). Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Dreissena (Dreissena) polymorpha (Pallas, 1771)

Fig. 462-464, 466. Warmond (Zuid-Holland), Haarlemmertrekvaart, 7 mei 1970. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J. Kuijper.

Fig. 465. Warmond (Zuid-Holland), De Zijl, 14 oktober 1978. Recent. Coll. RGM 223.197, leg. A.W. Janssen.

Mytilopsis (Mytilopsis) leucophaeata (Conrad, 1831)

Fig. 468-470. Nieuwenhoorn (Zuid-Holland), Kanaal door Voorne, 12 september 1965. Recent. Coll. RMNH, leg. A.W. Janssen & E. Janssen-Kruit.

Fig. 471. Amsterdam (Noord-Holland), Hemwegcentrale, 18 april 1995. Recent, coll. RMNH, leg. G. van der Velde.

Corbicula (Corbicula) fluminalis (Müller, 1774)

Fig. 478-480. Tussen Sleeuwijk en Woudrichem (Noord-Brabant), langs vloedlijn aan de zuidoever van de Merwede, februari 1991. Recent. Coll. RMNH, leg. A.H. van de Berg.

Corbicula (Corbicula) fluminea (Müller, 1774)

Fig. 481-483. Lopik (Utrecht), noordelijke Lekoever, 20 februari 1991. Recent. Coll. RMNH, leg. A.W. Janssen.

†? *Corbicula (Corbicula)* sp.

Fig. 484, 485. Bavel (Noord-Brabant), groeve I. Pleistoceen, Interglaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

Fig. 486. Maastricht (Limburg), groeve Belvédère (loc. 7, monster II). Pleistoceen, Interglaciaal van Belvédère. Coll. NITG-TNO.

Pisidium amnicum (Müller, 1774)

Fig. 548, 549. Amerdiep bij Amen (Drenthe), 23 juli 1978. Recent. Coll. RGM 222.833, leg. A.W. Janssen.

Pisidium casertanum (Poli, 1791)

Fig. 558, 559. Bennekom (Gelderland), vallei Grebbe, slootje uitkomend op Dijkgraaf, september 1948, Kuiper 3564. Recent. Coll. RMNH, leg. F.E. Loosjes.

Fig. 560, 561. (forma *plicata* Zeissler). Biesbosch, Nieuwe Merwede (Noord-Brabant), 22 oktober 1993. Recent. Coll. RMNH, leg. H. Wallbrink.

† *Pisidium clessini* Neumayr, 1875

Fig. 550-553. Bavel (Noord-Brabant), groeve IA (loc. C, monster 2), 9,60-10,00 m-mv. Pleistoceen, Interglaciaal van Bavel. Coll. NITG-TNO.

Fig. 554-557 (vorm met gereduceerde sculptuur). Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110-120 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

(†) *Pisidium conventus* Clessin, 1877

Fig. 562-564. Eindhoven (Noord-Brabant), ontsluiting Eckhart, 3,73 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

Pisidium henslowanum (Sheppard, 1823)

Fig. 565, 566. Cothen (Utrecht), Kromme Rijn bij Hardenbroek, 7 juni 1941, Kuiper 1134. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium hibernicum Westerlund, 1894

Fig. 567-569. Naardermeer (Noord-Holland), inham rietgordel tussen Westtocht en scheiding Spookgat-Binnenzij, 24 juni 1944, Kuiper 2801. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

(†) *Pisidium lilljeborgii* Clessin in Esmark & Hoyer, 1886

Fig. 570, 571. Velsen (Noord-Holland), bouwput Velsers Tunnel, 21,50 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

Fig. 572. Hengelo (Overijssel), sluisput, 1933, 1-2 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

Pisidium milium Held, 1836

Fig. 573, 574. Soesterveen (Utrecht), helder slootje oostzijde van de Veenweg, 4 mei 1943, Kuiper 2259. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium moitessierianum Paladilhe, 1866

Fig. 575, 576. Giessendam (Zuid-Holland), droog liggend slik langs pier in Merwede, tegenover fabriek Hostaco, 8 mei 1949, Kuiper 3528. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium nitidum Jenyns, 1832

Fig. 577, 578. Naardermeer (Noord-Holland), inham rietgordel tussen Westtocht en scheiding Spookgat-Binnenzij, 24 juni 1944, Kuiper 2803. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium obtusale (Lamarck, 1818)

Fig. 579, 580. Soesterveen (Utrecht), sloot vol draadalgen, oostzijde van de Veenweg, 6 mei 1941, Kuiper 1056. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium personatum Malm, 1855

Fig. 583-586. 's-Gravenhage, Moerweg, juni 1938. Recent. Coll. RMNH, leg. J. Lommers (ex coll. J.Th. & J.B. Henrard).

Pisidium pseudosphaerium Favre, 1927

Fig. 581, 582. Naardermeer (Noord-Holland), 'Vaucheriaplas', uiterste noordhoek, 10 m. van de Hoofdtocht, 24 juni 1944, Kuiper 2798. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper.

Pisidium pulchellum Jenyns, 1832

Fig. 587. Plasmolen (Limburg), beek langs weg in Middelaar, 14 april 1952, Kuiper 3914. Recent. Coll. RMNH, leg. W.H. Neuteboom & A.W. Arends.

(†) *Pisidium stewarti* Preston, 1909

Fig. 592-595. Halle (Duitsland), Ascherlebener See, 13 juni 1966, Kuiper 18380. Pleistoceen, Weichselien. Coll. RMNH, leg. D. Mania.

Pisidium subtruncatum Malm, 1855

Fig. 588, 589. Ermelo (Gelderland), 4 augustus 1943, Kuiper 2135A. Recent. Coll. RMNH, leg. W.S.S. van Benthem-Juting.

Pisidium supinum Schmidt, 1851

Fig. 590, 591. Maas tussen Grave en Heusden (Noord-Brabant), km-paal 202, hap 5683, oktober 1972, Kuiper 22.055. Recent. Coll. RMNH, leg. Deltainstituut Hydrobiologisch Onderzoek Yerseke.

Pisidium tenuilineatum Stelfox, 1918

Fig. 596, 597. Echt-Doort (Limburg), baggergat t/o observatiepost, 18 maart 1972. Recent. Coll. RMNH, leg. W.J.M. Maassen.

Musculium lacustre (Müller, 1774)

Fig. 598-600. Middewetering, polder Heikop, Oudenrijn (Utrecht), 14 juni 1941. Recent. Coll. RMNH, leg. J.G.J. Kuiper (2476).

(†?) *Musculium transversum* (Say, 1829)

Fig. 601, 602. Amsterdam (Noord-Holland), Diemerzeedijk, IJsselmeer, 19 oktober 1954. Recent. Coll. RMNH, leg. D. Aten.

Sphaerium (Cyrenastrum) solidum (Normand, 1844)

Fig. 605, 606. Hunze bij Meerzicht (Drenthe), 9 augustus 1978. Recent. Coll. RGM 222.765, leg. A.W. Janssen,

Sphaerium (Sphaeriastrum) rivicola (Lamarck, 1818)

Fig. 607, 608. Zwolle (Overijssel), Katerveer, IJssel, 17 oktober 1989. Recent. Coll. RMNH, leg. J.N. de Vries.

† *Sphaerium (Sphaeriastrum) rosmalense* Meijer, 1989

Fig. 609-611. Holotype. Rosmalen (Noord-Brabant), boring 45B/7, 110-120 m-mv. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

Sphaerium (Sphaerium) corneum (Linnaeus, 1758)

Fig. 603, 604. Maasland (Zuid-Holland), 8 september 1965. Recent. Coll. RMNH, leg. A.W. Janssen.

† *Sphaerium* (s.lat.) *subsolidum* Clessin, 1888

Fig. 612-616. Velsen (Noord-Holland), bouwput Velsers Tunnel, 21,50 m-mv. Pleistoceen, Weichselien. Coll. NITG-TNO.

† *Sphaerium* (s.lat.) *subtile* Meijer, 1990

Fig. 619-621. Holotype, 622. Paratype. Tegelen (Limburg), groeve Maalbeek. Pleistoceen, Laat-Tiglien. Coll. NITG-TNO.

BIJLAGE 3

Bronnen verspreidingskaarten

De 96.270 gegevens van zoetwatermollusken in de EIS-databank, die gediend hebben voor de vervaardiging van de verspreidingskaartjes in dit boek, zijn uit de volgende bronnen afkomstig:

Literatuur	9.425 basisgegevens
Collecties (openbaar en privé)	13.586 basisgegevens
Waarnemingen	2.554 basisgegevens
Onderzoek	65.089 basisgegevens
Kaartsysteem molluskencomité	5.395 basisgegevens
Diverse kaartsystemen	221 basisgegevens

Onder onderzoek worden gegevens verstaan, die verkregen zijn bij monsterprogramma's ten behoeve van bijv. waterkwaliteitsbeheer, waarvoor wel materiaal verzameld is (en soms bewaard), maar waarvan het materiaal niet in openbare collecties is gedeponneerd.

Gegevensleveranciers

Onderstaande personen of instanties hebben bovengenoemde gegevens van zoetwatermollusken aan EIS-Nederland geleverd, op formulier of als computerbestand. De databank bevat ook gegevens van andere verzamelaars of waarnemers, deze zijn dan niet direct door deze personen aan EIS geleverd, maar door bijv. de bewerker van een collectie.

Bij de instanties is tussen haakjes de verantwoordelijke persoon of contactpersoon genoemd.

Aquasense (E.H. ten Winkel)
 Aquatische Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen (G. van der Velde)
 Aten, D.
 Bank, R.A.
 Bloemen, J.W.
 Boer, J. de
 Boer, Th. W. de
 Bruggeman-Nannenga, M.A.
 Bruins, R.W.B.
 Butôt, L.J.M.
 Daan, R.
 Delta Instituut Hydrobiologie, Yerseke
 Eikenboom, J.
 Frentrop, J.G.J.
 Gemeenschappelijke Technologische Dienst Oost-Brabant (C.N. Beljaars)
 Goudzwaard, J.
 Hellenthal, J.
 Hoogheemraadschap Delfland (M. Gorter)
 Hoogheemraadschap Rijnland (L. Frinking)
 Hoogheemraadschap Schieland (M.P. Hokken)
 Hoogheemraadschap West-Brabant (M.D. Stamhuis)
 Hospers, A.
 Hospers, J.A.
 Hovestadt, A.
 Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, DLO

(P. Verdonshot)
 Janssen, A.W.
 Keulen, S.
 Koese, B.
 Kuijper, W.J.
 Kuiper, J.G.J.
 Kwant, H.J.
 Leij, L. van der
 Monoury, N.J.
 Neuteboom, W.H.
 Nieukerken, E.J. van
 Peeters, G.A.
 Peursen, A.D.P. van
 Provincie Noord-Holland (H. van der Hammen)
 Provincie Utrecht (R. Beenen)
 Raad, H.
 Repko, F.F.
 RIZA Lelystad
 Schrieken, B.
 Schuitema, A.K.
 Szerkowski, C.
 Slot, J.
 Smit, H.
 Visser, A.
 Vorst, O.
 Vos, K.G.
 Vries, J.N. de
 Wallbrink, H.
 Waterschap Friesland (B. Brans)
 Waterwinbedrijf Brabantse Biesbosch (H.A.M. Keetelaars)
 Wolfskeel, D.W.
 Zandvoort, F.
 Zuiveringschap Drenthe (G. Duursema)
 Zuiveringschap Hollandse Eilanden en Waarden (T. van Haaren)
 Zuiveringschap Limburg (M. Fellingier)
 Zuiveringschap Oost-Gelderland (B. Klutman)
 Zuiveringschap Rivierenland (H. Kierkels)
 Zuiveringschap Veluwe (M. Koopmans)
 Zuiveringschap West-Overijssel (L. Moonen)
 Zwerde, W. van der

Collecties waaruit gegevens zijn opgenomen:

Aquatische Oecologie, KU Nijmegen
 Fries Natuurmuseum, Leeuwarden
 Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, DLO, Wageningen (voorheen Rijksinstituut voor Natuurbeheer)
 Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden (voorheen Rijksmuseum van Natuurlijke Historie en Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie)
 Natuurhistorisch Museum Maastricht
 Natuurmuseum Enschede
 Natuurmuseum Rotterdam
 Zoologisch Laboratorium, RU Utrecht
 Zoologisch Museum, Amsterdam

BIJLAGE 4 NUTTIGE ADRESSEN Natuurhistorische musea

Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis

Postbus 9517, 2300 RA Leiden
tel. 071-5687600, fax. 071-5687666
e-mail: naturalis@naturalis.nnm.nl
internet: <http://www.naturalis.nl/>

Sector Collecties en Onderzoek
onderafdeling recente mollusken
conservator Prof. Dr. E. Gittenberger 071-5687614/5687573
e-mail: gittenberger@naturalis.nnm.nl

onderafdeling fossiele mollusken
conservator Drs. F. Wesselingh 071-5687663
e-mail: wesselingh@naturalis.nnm.nl

Bibliotheek

dinsdag tot zaterdag van 10.00-17.00 geopend, zondag en
maandag gesloten, 071-5687668
e-mail: library@naturalis.nnm.nl

De permanente tentoonstellingen en het NatuurInformatieCentrum zijn toegankelijk via het Pesthuis, Pesthuislaan 1, Leiden, achter het Centraal station.

Openingstijden: 12.00-18.00, maandag gesloten. In schoolvakanties openingstijden 10.00-18.00, ook op maandag.

De wetenschappelijke collecties kunnen op afspraak bezocht worden voor serieuze studie (Darwinweg 2, Leiden). Het NatuurInformatieCentrum herbergt ook een eenvoudige vergelijkingscollectie Nederlandse mollusken.

Zoölogisch Museum Amsterdam

Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie
Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam
tel. 020-5256294, fax: 020-5255402
afdeling Malacologie
e-mail: moolenbeek@bio.uva.nl
internet: <http://www.bio.uva.nl>

Er is een permanente tentoonstelling, toegankelijk vanuit Artis (in het aquariumgebouw).

De collecties van de afdeling mollusken zijn bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek en niet toegankelijk voor het publiek.

Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen-TNO

voorheen Rijks Geologische Dienst
Afdeling Mollusken
Postbus 157, 2000 AD Haarlem
e-mail: t.meijer@nitg.tno.nl

Andere musea

Alleen musea met een vrij omvangrijke molluskencollectie zijn opgesomd.

Fries Natuurmuseum

Schoenmakersperk 2, 8911 EM Leeuwarden
tel. 058-2129085; fax. 058-2131365

Natuurmuseum Enschede

M.A. de Ruyterlaan 2, 7511 JH Enschede
tel. 053-4323409; fax. 053-4300176

Museon

Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag
tel. 070-3381338; fax 070-3514820

Natuurmuseum Rotterdam

Westzeedijk 345, 3015 AA Rotterdam
tel. 010-4364222; fax. 010-4364399

Noordbrabants Natuurmuseum

Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. 013-5353935; fax. 013-5351090

Natuurhistorisch Museum Maastricht

De Bosquetplein 6-7, 6211 KJ Maastricht
tel. 043-3293064; fax. 043-3293072

Verenigingen, stichtingen

Stichting European Invertebrate Survey - Nederland

Postbus 9517, 2300 RA Leiden
tel. 071-5687670; fax. 071-5687666
e-mail: eis@naturalis.nnm.nl
internet: <http://www.naturalis.nl/eis.html>
bezoekadres: Centraal Bureau, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Darwinweg 2, Leiden

Nederlandse Malacologische Vereniging

p/a E. Gittenberger
Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis
Postbus 9517, 2300 RA Leiden
e-mail: gittenberger@naturalis.nnm.nl
internet: <http://web.inter.NL.net/users/Meijer.T/nmv.html>

Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie (WTKG)

p/a afdeling paleontologie
Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis
Postbus 9517, 2300 RA Leiden
e-mail: wesselingh@naturalis.nnm.nl

European Quaternary Malacologists (EQMal)

p/a Afdeling Mollusken
NITG-TNO, Postbus 157, 2000 AD Haarlem
internet: <http://www.nitg.tno.nl/eqmal/eqmal.html>

Atlasproject Nederlandse Mollusken

Coördinator ANM, R.H. de Bruijne
p/a Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie,
Zoölogisch Museum Amsterdam, Afdeling Malacologie,
Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam.
e-mail: bryyne@bio.uva.nl

BIJLAGE 5 NAAMGEVING

De Nederlandse Zoetwatermollusken

Klasse Gastropoda - slakken

Theodoxus fluviatilis (Linnaeus, 1758)

Viviparus (V.) contectus (Millet, 1813)
Viviparus (V.) viviparus (Linnaeus, 1758)
Melanoides tuberculata (Müller, 1774)
Hydrobia (H.) ventrosa (Montagu, 1803)
Hydrobia (Peringia) ulvae (Pennant, 1777)
Mercuria confusa (Frauenfeld, 1863)
Avenionia brevis roberti Boeters, 1967
Bythiospeum husmanni (Boettger, 1963)
Heleobia stagnorum (Gmelin, 1791)
Lithoglyphus naticoides (Pfeiffer, 1828)
Bythinella dunkeri (Frauenfeld, 1857)
Marstoniopsis scholtzi (Schmidt, 1856)
Potamopyrgus (P.) antipodarum (Gray, 1843)
Bithynia (B.) tentaculata (Linnaeus, 1758)

Bithynia (B.) leachii (Sheppard, 1823)

Assiminea grayana Fleming, 1828

Valvata (Atropidina) macrostoma Mörch, 1864
Valvata (Cincinna) piscinalis (Müller, 1774)
Valvata (V.) cristata Müller, 1774
Leucophytia bidentata (Montagu, 1808)
Ovatella (Myosotella) myosotis (Draparnaud, 1801)
Ovatella (Ovatella) denticulata (Montagu, 1803)
Acroloxus lacustris (Linnaeus, 1758)
Galba (G.) truncatula (Müller, 1774)
Lymnaea stagnalis (Linnaeus, 1758)
Myxas (M.) glutinosa (Müller, 1774)
Omphiscola glabra (Müller, 1774)
Radix (R.) auricularia (Linnaeus, 1758)

Radix (R.) ovata (Draparnaud, 1805)
Radix (R.) peregra (Müller, 1774)
Stagnicola corvus (Gmelin, 1791)
Stagnicola palustris (Müller, 1774)
Stagnicola fuscus (C. Pfeiffer, 1821) [nieuw voor NL]
Aplexa hypnorum (Linnaeus, 1758)
Physa (P.) fontinalis (Linnaeus, 1758)

Physa (Costatella) acuta (Draparnaud, 1805)
Physa (Costatella) heterostropha (Say, 1817)
Anisus (A.) leucostoma (Millet, 1813)

Anisus (A.) septemgyratus (Rossmässler, 1835)
Anisus (A.) spirorbis (Linnaeus, 1758)

Anisus (Disculifer) vortex (Linnaeus, 1758)
Anisus (Disculifer) vorticulus (Troschel, 1834)
Bathyomphalus (B.) contortus (Linnaeus, 1758)
Gyraulus (Armiger) crista (Linnaeus, 1758)
Gyraulus (G.) acronicus (Férussac, 1807)
Gyraulus (G.) albus (Müller, 1774)

Naamgeving in CLE en TD

CLE: *Theodoxus (T.) fluviatilis fluviatilis* (Linnaeus, 1758)
 TD: *Theodoxus fluviatilis fluviatilis* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: *Viviparus contectus* (Millet, 1813)
 CLE&TD: *Viviparus viviparus viviparus* (Linnaeus, 1758)
 CLD&TD: *Melanoides tuberculatus* (Müller, 1774)
 TD: idem. CLE: *Hydrobia ventrosa* (Montagu, 1803)
 TD: idem. CLE: *Peringia ulvae* (Pennant, 1777)
 CLD&TD: *Mercuria anatina* (Poirer, 1801)
 CLE: *Avenionia roberti* Boeters, 1967
 CLE: C. Boettger. TD: C.R. Boettger
 CLE&TD: *Heleobia (Semisalsa) stagnorum* (Gmelin, 1791)
 CLE&TD: C. Pfeiffer
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: A. Schmidt
 CLE&TD: *Potamopyrgus antipodarum* (J.E. Gray, 1843)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: Subgenus *Codiella* Locard, 1894
 CLE: *B. (Codiella) leachii* (Sheppard, 1823)
 TD: *B. (Codiella leachii leachii)* (Sheppard, 1823)
 TD: idem. CLE: *A. (A.) grayana* Fleming, 1828
 CLE&TD: Subgenus *Tropidina* H. & A. Adams, 1854
 CLE&TD: *Valvata (Tropidina) macrostoma* Mörch, 1864
 CLE&TD: *Valvata (Cincinna) piscinalis piscinalis* (Müller, 1774)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Myosotella myosotis* (Draparnaud, 1801)
 CLE&TD: *Myosotella denticulata* (Montagu, 1803)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Galba truncatula* (Müller, 1774)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Myxas glutinosa* (Müller, 1774)
 CLE&TD: idem.
 CLE: *Radix auricularia auricularia* (Linnaeus, 1758)
 TD: *Radix auricularia* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: *Radix balthica* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: *Radix labiata* (Rossmässler, 1835)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Stagnicola fuscus* (C. Pfeiffer, 1821)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Physa fontinalis* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: Genus *Physella* Haldeman, 1843
 CLE&TD: *Physella (Costatella) acuta* (Draparnaud, 1805)
 CLE&TD: *Physella (Costatella) heterostropha* (Say, 1817)
 CLE: *Anisus (A.) spirorbis* (Linnaeus, 1758)
 TD: *Anisus (A.) leucostoma* (Millet, 1813)
 CLE&TD: *Anisus (A.) calculiformis* (Sandberger, 1875)
 CLE: *Anisus (A.) septemgyratus* (Rossmässler, 1835)
 TD: *Anisus (A.) spirorbis* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: *Bathyomphalus contortus* (Linnaeus, 1758)
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: idem.
 CLE&TD: idem.

<i>Gyraulus (G.) chinensis</i> (Dunker, 1848)	CLE&TD: idem.
<i>Gyraulus (Lamorbis) riparius</i> (Westerlund, 1865)	CLE&TD: idem.
<i>Gyraulus (Lamorbis) rosmaessleri</i> (Auerswald, 1852)	CLE&TD: idem.
<i>Gyraulus (Torquis) laevis</i> (Alder, 1838)	CLE&TD: idem.
<i>Planorbis (P.) carinatus</i> Müller, 1774	CLE&TD: idem.
<i>Planorbis (P.) planorbis</i> (Linnaeus, 1758)	CLE&TD: idem.
<i>Hippeutis (Hippeutis) complanatus</i> (Linnaeus, 1758)	CLE&TD: <i>Hippeutis complanatus</i> (Linnaeus, 1758)
<i>Segmentina (Segmentina) nitida</i> (Müller, 1774)	CLE&TD: <i>Segmentina nitida</i> (Müller, 1774)
	CLE&TD: Subgenus <i>Dilatata</i> Clessin, 1885
<i>Menetus dilatatus</i> (Gould, 1841)	CLE&TD: <i>Menetus (Dilatata) dilatatus</i> (Gould, 1841)
<i>Planorbarius (P.) corneus</i> (Linnaeus, 1758)	CLE: <i>Planorbarius (P.) corneus corneus</i> (Linnaeus, 1758)
	TD: <i>Planorbarius corneus</i> (Linnaeus, 1758)
<i>Ancylus (A.) fluviatilis</i> (Müller, 1774)	CLE&TD: <i>Ancylus fluviatilis</i> (Müller, 1774)
	CLE&TD: Subgenus <i>Pettancylus</i> Iredale, 1943
<i>Ferrissia (Ferrissia) wautieri</i> (Mirolli, 1960)	CLE: <i>Ferrissia (Pettancylus) clessiniana</i> (Jickeli, 1882)
	TD: <i>Ferrissia (Pettancylus) wautieri</i> (Mirolli, 1960)

Klasse Bivalvia – tweekleppigen (niet behandeld in TD)

<i>Pseudunio auricularia</i> (Spengler, 1793)	CLE: <i>Pseudunio auricularius auricularius</i> (Spengler, 1793)
	Subgenus <i>Crasunio</i> Modell, 1964 [ongeldig: Crassiana Servain, 1882]
<i>Unio (U.) crassus nanus</i> Lamarck, 1819	CLE: <i>Unio (Crassunio) crassus riparius</i> C. Pfeiffer, 1821
<i>Unio (U.) pictorum</i> (Linnaeus, 1758)	CLE: <i>Unio (U.) pictorum pictorum</i> (Linnaeus, 1758)
<i>Unio (U.) tumidus</i> Philipsson, 1788	CLE: <i>Unio (U.) tumidus depressus</i> (Donovan, 1802)
<i>Anodonta (A.) anatina</i> (Linnaeus, 1758)	CLE: <i>Anodonta (A.) anatina anatina</i> (Linnaeus, 1758)
<i>Anodonta (A.) cygnea</i> (Linnaeus, 1758)	CLE: <i>Anodonta (A.) cygnea cygnea</i> (Linnaeus, 1758)
<i>Pseudanodonta complanata</i> (Rossmässler, 1835)	CLE: <i>Pseudanodonta complanata elongata</i> (Holandre, 1836)
<i>Dreissena (D.) polymorpha</i> (Pallas, 1771)	CLE: <i>Dreissena polymorpha polymorpha</i> (Pallas, 1771)
<i>Mytilopsis (M.) leucophaeata</i> (Conrad, 1831)	CLE: <i>Mytilopsis leucophaeata</i> (Conrad, 1831)
<i>Corbicula (C.) fluminalis</i> (Müller, 1774)	CLE: <i>Corbicula fluminalis</i> (Müller, 1774)
<i>Corbicula (C.) fluminea</i> (Müller, 1774)	CLE: <i>Corbicula fluminea</i> (Müller, 1774)
<i>Pisidium amnicum</i> (Müller, 1774)	CLE: <i>Pisidium (Pisidium) amnicum</i> (Müller, 1774)
	CLE: Subgenus <i>Euglesa</i> Jenyns, 1833
<i>Pisidium casertanum</i> (Poli, 1791)	CLE: <i>Pisidium (Euglesa) casertanum</i> (Poli, 1791)
<i>Pisidium personatum</i> Malm, 1855	CLE: <i>Pisidium (Euglesa) personatum</i> Malm, 1855
	CLE: Subgenus <i>Cyclocalyx</i> Dall, 1903
<i>Pisidium obtusale</i> (Lamarck, 1818)	CLE: <i>Pisidium (Cyclocalyx) obtusale</i> (Lamarck, 1818)
	CLE: Subgenus <i>Tropidocyclus</i> Dall, 1903
	[ongeldig: Henslowiana Fagot, 1892]
<i>Pisidium henslowanum</i> (Sheppard, 1823)	CLE: <i>Pisidium (Tropidocyclus) henslowanum</i> (Sheppard, 1823)
<i>Pisidium supinum</i> Schmidt, 1851	CLE: <i>Pisidium (Tropidocyclus) supinum</i> Schmidt, 1851
<i>Pisidium liljeborgii</i> Clessin in Esmark & Hoyer, 1886	CLE: <i>Pisidium (Tropidocyclus) liljeborgii</i> Clessin, 1886
	CLE: Subgenus <i>Hiberneuglesa</i> Starobogatov, 1983
<i>Pisidium hibernicum</i> Westerlund, 1894	CLE: <i>Pisidium (Hiberneuglesa) hibernicum</i> Westerlund, 1894
	CLE: Subgenus <i>Cingulipisidium</i> Pirogov & Starobogatov, 1974
<i>Pisidium milium</i> Held, 1836	CLE: <i>Pisidium (Cingulipisidium) milium</i> Held, 1836
<i>Pisidium nitidum</i> Jenyns, 1832	CLE: <i>Pisidium (Cingulipisidium) nitidum</i> Jenyns, 1832
<i>Pisidium pseudosphaerium</i> Favre, 1927	CLE: <i>Pisidium (Cingulipisidium) pseudosphaerium</i> Favre, 1927
	CLE: Subgenus <i>Odhmeripisidium</i> Kuiper, 1962
<i>Pisidium moitessierianum</i> Paladilhe, 1866	CLE: <i>Pisidium (Odhmeripisidium) moitessierianum</i> Paladilhe, 1866
<i>Pisidium tenuilineatum</i> Stelfox, 1918	CLE: <i>Pisidium (Odhmeripisidium) tenuilineatum</i> Stelfox, 1918
	CLE: Subgenus <i>Pseudeupera</i> Germain, 1909
<i>Pisidium pulchellum</i> Jenyns, 1832	CLE: <i>Pisidium (Pseudeupera) pulchellum</i> Jenyns, 1832
<i>Pisidium subtruncatum</i> Malm, 1855	CLE: <i>Pisidium (Pseudeupera) subtruncatum</i> Malm, 1855
<i>Musculium lacustre</i> (Müller, 1774)	CLE: <i>Musculium (Musculium) lacustre</i> (Müller, 1774)
<i>Musculium transversum</i> (Say, 1829)	CLE: <i>Musculium (Musculium) transversum</i> (Say, 1829)
<i>Sphaerium (Cyrenastrum) solidum</i> (Normand, 1844)	CLE: idem.
	CLE: Subgenus <i>Amesoda</i> Rafinesque, 1820
<i>Sphaerium (Sphaeriastrum) rivicola</i> (Lamarck, 1818)	CLE: <i>Sphaerium (Amesoda) rivicola</i> (Lamarck, 1818)
<i>Sphaerium (S.) corneum</i> (Linnaeus, 1758)	CLE: idem.
	CLE: Subgenus <i>Nucleocyclus</i> Alimov & Starobogatov, 1968

Sphaerium (S.) corneum f. *nucleus* Studer

CLE: *Sphaerium (Nucleocyclus) nucleus* (S. Studer, 1820)

Naamgeving in CLE en TD

CLE = Falkner, G., R.A. Bank & T. von Proschwitz, 2001. Check-list of the non-marine molluscan species-group taxa of the states of northern, Atlantic and central Europe (CLECOM). — *Heldia* 4 (1/2): 1-76.

TD = Glöer, P., 2002. Die Süßwassergastropoden Nord- und Mitteleuropas. Bestimmungsschlüssel, Lebensweise, Verbreitung. — *Die Tierwelt Deutschlands* 72: 1-327.

